

ภาคผนวก

เอกสารแสดงการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 1 เอกสารชี้แจงข้อมูลโครงการศึกษาและหนังสือแสดงความยินยอมของกลุ่มตัวอย่าง ผู้เข้าร่วมการศึกษา

เรียน ผู้เข้าร่วมโครงการศึกษาทุกท่าน

ข้าพเจ้า นายอำนาจพล รัชพล นักศึกษาปริญญาโท สาขาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิเศษ แผน ข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีความประสงค์ขอเชิญท่านเข้าร่วมโครงการศึกษาเพื่อการค้นคว้าแบบอิสระ เรื่อง “ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส ของเกษตรกร ตำบลนาจำปา อำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์” เนื่องจากอาชีพเกษตรกรเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดโรคเลปโตสไปโรซิส ซึ่งประกอบไปด้วยประชาชน 9 หมู่บ้าน ที่มีอาชีพเกษตรกร มีกลุ่มอาสาสมัคร จำนวน 338 คน การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส ของเกษตรกรตำบลนาจำปา อำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปวางแผนแก้ไขการเกิดโรคเลปโตสไปโรซิส เพื่อให้เกษตรกรซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงจะได้มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากโรคเลปโตสไปโรซิสที่ถูกต้อง โดยท่านจะมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถาม หลังจากท่านได้ทราบวัตถุประสงค์และแนวทางปฏิบัติในการเข้าร่วมโครงการศึกษาและตกลงที่จะเข้าร่วมการศึกษาในครั้งนี้แล้ว ท่านจะได้เซ็นชื่อแสดงความยินยอมการเข้าร่วมการศึกษา หลังจากนั้นท่านจะได้ร่วมในการให้ข้อมูลแก่ผู้ศึกษา โดยผู้ศึกษาจะใช้แบบสัมภาษณ์ในการสัมภาษณ์ท่านประมาณ 30 นาที

การเข้าร่วมโครงการศึกษานี้ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของท่าน หากท่านไม่สมัครใจที่จะร่วมตอบแบบสัมภาษณ์หรือเปลี่ยนใจระหว่างตอบแบบสัมภาษณ์ ท่านสามารถถอนตัวจากการตอบคำถามครั้งนี้ได้ตลอดเวลาโดยท่านจะไม่สูญเสียสิทธิประโยชน์ใดๆ ที่ท่านควรได้รับ และข้อมูลส่วนตัวของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ และดำเนินการอย่างรัดกุม การนำข้อมูลไปอภิปรายหรือพิมพ์เผยแพร่จะทำให้ภาพรวมของผลการศึกษาเท่านั้น สิทธิประโยชน์อื่น อันจะเกิดจากผลการศึกษา ให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

หากท่านมีคำถามเกี่ยวกับการศึกษารั้วนี้ ท่านสามารถติดต่อกับผู้ศึกษา คือ อำนาจพล
รัชพล ได้ที่ ที่อยู่ บ้านเลขที่ 2/3 ถนนโสมพะมิตร อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โทรศัพท์ 08 1059
6511

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

ลงชื่อ.....ผู้ศึกษา

(นายอำนาจพล รัชพล)

นักศึกษารั้วปริญญาโท สาขาสารณสุขศาสตรัมหาบัณฑิต

คณะสารณสุขศาสตรัมหาวิทยาลัยบูรพา

วันที่.....เดือน.....ปี พ.ศ. 2553

ส่วนที่ 2 หนังสือแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการศึกษาเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรื่อง ความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมในการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสของเกษตรกร
ตำบลนาจำปา อำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว.....

มีความยินยอมที่จะเข้าร่วมโครงการการศึกษาครั้งนี้ โดยข้าพเจ้าได้รับทราบข้อมูลและเข้าใจ
เกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ตามที่ได้อ่านข้างต้น และขอลงลายมือชื่อไว้เพื่อเป็นหลักฐาน
ประกอบการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการการศึกษาครั้งนี้

ลงชื่อ.....(ผู้ยินยอม)
(.....)

ลงชื่อ.....(ผู้ศึกษา)
(นายอำนาจพล รัชพล)

ลงชื่อ.....(พยาน)
(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2553

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ ที่.....

เรื่อง ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสของเกษตรกร

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 4 ข้อ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / (ถูก) ลงในช่อง () หรือเขียนคำตอบตามความจริงมากที่สุด

1.เพศ

() ชาย

() หญิง

2.อายุ.....ปี (เต็ม)

3.ระดับการศึกษา

() ประถมศึกษา

() มัธยมศึกษาตอนต้น

() มัธยมศึกษาตอนปลาย / ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือ เทียบเท่า

() ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือ เทียบเท่า

() ปริญญาตรี หรือ เทียบเท่า

() สูงกว่า ปริญญาตรี

() อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4.การรับรู้การเจ็บป่วย

4.1 ท่านรู้หรือไม่ว่าโรคเลปโตสไปโรซิสเมื่อป่วยแล้วทำให้เสียชีวิตได้

() 1 รู้

() 2 ไม่รู้

4.2 ท่านรู้หรือไม่ว่าโรคเลปโตสไปโรซิสสามารถป้องกันได้

() รู้

() ไม่รู้

4.3 ท่านรู้หรือไม่ว่าเลปโตสไปโรซิสเมื่อท่านป่วยแล้ว สามารถป่วยอีกได้

() รู้

() ไม่รู้

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส จำนวน 20 ข้อ

1. เชื้อโรคเลปโตสไปโรซิสสามารถเข้าสู่ร่างกายของคนได้ ยกเว้นทางใด

- ก. ทางลมหายใจ
- ข. ทางบาดแผลที่ผิวหนังตามร่างกาย
- ค. ทางรกจากแม่ที่ป่วยเป็นโรคเลปโตสไปโรซิสสู่ลูกในครรภ์
- ง. ทางเพศสัมพันธ์

2. โรคเลปโตสไปโรซิส มีการระบาดในฤดูใด

- ก. ฤดูฝน
- ข. ฤดูร้อน
- ค. ฤดูหนาว
- ง. ทุกฤดู

3. ข้อใด ไม่ควรปฏิบัติเมื่อร่างกายมีบาดแผลที่ผิวหนัง

- ก. รักษาบาดแผลให้หายดีก่อนลงทำนา
- ข. ลงน้ำหาปลา
- ค. หากแผลอยู่ที่เท้าควรสวมรองเท้าบูท
- ง. ปิดบาดแผลไม่ให้โดนน้ำได้

4. พฤติกรรมในข้อใด เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเลปโตสไปโรซิส

- ก. จับต้อง ซากสัตว์ที่ตายมือเปล่า
- ข. ปกปิดอาหารและน้ำไม่ให้หนูมาปัสสาวะรดได้
- ค. หลีกเลี่ยงการลงแช่น้ำเป็นเวลานานๆ
- ง. ดื่มน้ำดื่มสุกและบริโภคอาหารที่ปรุงสุกใหม่

5. สัตว์ชนิดใดเป็นแหล่งรังโรคเลปโตสไปโรซิส

- ก. หนู และ ห่าน
- ข. วัว และ ไก่ทอง
- ค. เป็ด และ หนู
- ง. หนู และ สุกร

6. ข้อใดเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้อง เมื่อต้องย้ายโคลนในนาข้าว

- ก. ลงดำนาเท้าเปล่า
- ข. สวมถุงเท้าหนาๆ ดำนา
- ค. สวมรองเท้าผ้าใบหรือรองเท้าฟองน้ำก็ได้
- ง. สวมรองเท้าบูท

7. การกระทำข้อใดที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเลปโตสไปโรซิส

- ก. ซ้ำแหละหนูโดยการใส่ถุงมือยาง
- ข. การรับประทานเนื้อหนูที่ปรุงสุกใหม่ๆ
- ค. ลืมตาในน้ำเพื่อหาปลา
- ง. อาบน้ำฟอกสบู่ทันทีเมื่อกลับจากการทำนา

8. พฤติกรรมในข้อใดที่เสี่ยงต่อการเป็น โรคเลปโตสไปโรซิส

- ก. ดื่มน้ำดื่มเป็นประจำ
- ข. กินผักสดที่ล้างสะอาด
- ค. สวมรองเท้าบูททุกครั้งที่เดินลุยน้ำ
- ง. เดินเท้าเปล่าในคอกสัตว์ที่เปียกชื้น

9. ข้อใดถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส

- ก. เมื่อกำจัดหนูแล้วจะได้นำหนูมาประกอบเป็นอาหารได้
- ข. เมื่อกำจัดหนูแล้วจะสามารถช่วยป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสได้
- ค. เมื่อกำจัดหนูแล้วจะทำให้ไม่ต้องเลี้ยงแมวให้เปลืองอาหาร
- ง. การกำจัดหนูไม่เกี่ยวกับการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส

10. การกำจัด และเก็บมูลวัว มูลควาย ในคอกที่ถูกต้องควรทำอย่างไร

- ก. ผึ่งแดดให้แห้งก่อนเก็บไว้ทำปุ๋ยคอก
- ข. ให้กองเก็บไว้มุมใดมุมหนึ่งของคอก
- ค. ไม่จำเป็นต้องกำจัดกองไว้ในคอกได้
- ง. เก็บไว้ได้ถุนบ้าน

11. ถ้าหากจำเป็นต้องแช่ในน้ำเป็นเวลานานๆ ท่านจะมีวิธีป้องกันตนเองจากโรคเลปโตสไปโรซิส อย่างไร

- ก. สวมถุงเท้าหนาๆ ถึงเข่า
- ข. หากมีแผลให้ใช้ผ้าพันแผลไว้หนาๆ
- ค. ใส่กางเกงขายาว เสื้อแขนยาว
- ง. ใส่รองเท้าบูท และถุงมือยาง

12. บุคคลใดต่อไปนี้ที่ปฏิบัติได้ถูกต้อง

- ก. นายอ้วน ดำนาขณะมีบาดแผลที่มือ
- ข. นายพอม ชอบเดินลุยโคลน โดยใส่รองเท้าผ้าใบ
- ค. นายขาว ชอบดื่มน้ำบ่อที่ผ่านการต้มแล้ว
- ง. นางเดีย ใส่ถุงมือผ้าเวลาหาลา

13. บุคคลใดต่อไปนี้เป็นปฏิบัติตัวได้เหมาะสมในการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส

- ก. นายดำ สวมถุงมือยางทุกครั้งขณะเกี่ยวหญ้า
- ข. นายขาว สวมถุงมือผ้าทุกครั้งขณะเกี่ยวหญ้า
- ค. นายเขียว สวมถุงมือยางข้างที่จับหญ้าเท่านั้น
- ง. นายแดง สวมถุงมือผ้าข้างที่จับหญ้าเท่านั้น

14. หากพบสัตว์เลี้ยงของท่านป่วยท่านควรปฏิบัติอย่างไร

- ก. แยกสัตว์ออกจากฝูงซัก 2 วัน
- ข. แยกสัตว์ออกจากฝูงจากสัตว์จนหายป่วย
- ค. ไม่ต้องแยกสัตว์ออกจากฝูงแต่ต้องทำความสะอาดคอกสัตว์
- ง. ไม่ต้องแยกสัตว์ออกจากฝูงแต่หากมีสัตว์ตายต้องรีบนำออกจากฝูง

15. บุคคลใดต่อไปนี้เป็นปฏิบัติตัวได้ถูกต้อง

- ก. นายดำ ระบายน้ำด้วยน้ำสบู่น้ำสะอาด
- ข. นายขาว ระบายน้ำปนเปื้อนมาปนเปื้อนไว้แล้วทำนาต่อ
- ค. นายเขียว ระบายน้ำออกจากแอ่งเพื่อไม่ให้เชื้อเข้าแอ่ง
- ง. นายส้ม ระบายน้ำแข็งมาประคบเพื่อหยุดเลือดแล้วทำนาต่อ

16.ข้อใดไม่เป็นพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเลปโตสไปโรซิส

- ก.รับประทานอาหารร่วมกับผู้ป่วย
- ข.ลอกสระ/คู/คลอง
- ค.ปิกเบ็ค
- ง.ไถนา

17.ในการทำนา ข้อใดเสี่ยงต่อการเป็นโรคเลปโตสไปโรซิส น้อยที่สุด

- ก.ไถนา
- ข.หว่านกล้า
- ค.เกี่ยวข้าว
- ง.ตีข้าว

18.ข้อใดเป็นการกำจัดขยะที่เป็นเศษอาหารในบ้านได้ถูกต้อง

- ก.ทิ้งลงถังขยะ
- ข.ทิ้งลงหลุมขยะหลังบ้าน
- ค.ทิ้งที่โคนต้นไม้ให้เป็นปุ๋ย
- ง.ใส่ถุงดำก่อนทิ้งลงในถังขยะ

19.เมื่อน้ำท่วมขังรอบบริเวณบ้านของท่าน ท่านควรปฏิบัติอย่างไรเพื่อเป็นการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส

- ก.เดินลุยน้ำได้เลยถ้าเท้าไม่มีแผล
- ข.สวมใส่รองเท้าบูทก่อนลุยน้ำบ้างในบางครั้ง
- ค.หาไม้กระดานมาพาดวางเพื่อที่จะไม่ต้องเดินลุยน้ำ
- ง.หากน้ำไม่เกินระดับข้อเท้าก็สวมรองเท้าผ้าใบลุยได้

20.การป้องกันตนเองจากโรคเลปโตสไปโรซิส เมื่อเกิดน้ำท่วมควรใช้รองเท้าชนิดใด

- ก.รองเท้าผ้าใบ
- ข.รองเท้าหุ้มส้น
- ค.รองเท้าบูทครึ่งแข้ง
- ง.รองเท้าบูทถึงเข่า

ส่วนที่ 3 ทักษะการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส จำนวน 25 ข้อ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของท่านทุกประการ

เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของท่านเป็นส่วนใหญ่

ไม่แน่ใจ หมายถึง ไม่แน่ใจในข้อความนั้น

ไม่เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของท่านบางประการ

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นของท่านทุกประการ

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. โรคเลปโตสไปโรซิสไม่น่ากลัวเพราะรักษาหายได้					
2. โรคเลปโตสไปโรซิสเป็นโรคที่ไม่สามารถป้องกันได้					
3. เมื่อท่านมีบาดแผลตามร่างกายท่านจะหลีกเลี่ยงไม่สัมผัสแหล่งน้ำตาม สระ หนอง คลอง บึง					
4. การใช้มือรับประทานอาหารไม่มีโอกาสทำให้เป็นโรคเลปโตสไปโรซิส					
5. การสวมใส่รองเท้าบูท ไม่ช่วยป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสได้					
6. การสวมใส่ถุงมือยางเมื่อต้องคานา แม้จะไม่สะดวกในการทำงาน แต่สามารถช่วยป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสได้					
7. หากรับประทานอาหารที่ปรุงสุกใหม่ๆ สามารถช่วยป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสได้					
8. การปกปิดหรือเก็บภาชนะใส่อาหารให้มิดชิดสามารถป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส					

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
9. การกำจัดหนูในบ้านและบริเวณบ้านแล้ว ก็ไม่ได้ทำให้ โรคเลปโตสไปโรซิสในหมู่บ้านลดลง					
10. การควบคุมกำจัดสุนัขจรจัดในหมู่บ้านไม่เกี่ยวกับการป้องกัน โรคเลปโตสไปโรซิส					
11. โรคเลปโตสไปโรซิสเป็นโรคที่ไม่สามารถป้องกันได้ เนื่องจากมีหนูอยู่ทุกที่					
12. โรคเลปโตสไปโรซิสเป็นโรคติดต่อที่รักษาหายได้ จึงไม่จำเป็นต้องป้องกัน					
13. การป้องกัน โรคเลปโตสไปโรซิส เป็นเรื่องของขานาเท่านั้น					
14. การสวมใส่กางเกงขายาว และเสื้อแขนยาว ทำให้ร้อน และไม่ได้ช่วยป้องกัน โรคเลปโตสไปโรซิส					
15. หลังจากการหว่านกล้า, ดำนา และเกี่ยวข้าว การอาบน้ำชำระร่างกายให้สะอาด ก็สามารถป้องกัน โรคเลปโตสไปโรซิสได้					
16. การสวมถุงมืออย่างค่านา ทำให้ไม่ถนัดและทำให้ดำนาไม่สะดวก					
17. เราไม่จำเป็นต้องกำจัดหนู เพราะว่าในหมู่บ้านเราไม่เคยมีใครป่วย หรือ ตาย จากโรคเลปโตสไปโรซิส					
18. การล้างมือจากน้ำในนาข้าว ไม่ทำให้ติดเชื้อ โรคเลปโตสไปโรซิส					

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
19.การกำหนดหนูนานาข้าว เป็นเรื่องยุ่งยาก					
20.การวางหญ้าตามคันนา ไม่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส					
21.การสัมผัสปัสสาวะ วัว ควาย ไม่มีโอกาสที่จะทำให้ป่วยเป็นโรคเลปโตสไปโรซิส					
22. การใช้มือโกยปุ๋ยคอก ที่อยู่ในคอกวัว คอกควาย ไม่ทำให้ป่วยเป็นโรคเลปโตสไปโรซิส					
23.หากต้องฆ่าเหาะหนู ไม่จำเป็นต้องใส่ถุงมือยางก็ได้ เพราะเนื้อหนูมีแต่เลือดที่ปนเปื้อนอยู่เท่านั้น					
24.น้ำท่วมขังในบริเวณบ้าน ไม่เกี่ยวกับโรคเลปโตสไปโรซิส					
25.ถ้าท่านจะเดินลุยน้ำ ที่ท่วมขังบริเวณบ้าน จะ ใส่รองเท้าบูท หรือไม่ใส่ก็ได้					

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส จำนวน 30 ข้อ

ปฏิบัติทุกครั้ง	หมายถึง	ปฏิบัติทุกครั้งสม่ำเสมอ
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	หมายถึง	ปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่
ปฏิบัตินานๆ ครั้ง	หมายถึง	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง
ไม่เคยปฏิบัติ	หมายถึง	ไม่ปฏิบัติกิจกรรมนั้นเลย

ข้อความ	ปฏิบัติ ทุกครั้ง	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง	ปฏิบัติ นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ
1. ท่านได้นำสัตว์เลี้ยง เช่น สุนัข แมว มาเลี้ยงในตัวของท่าน				
2. ท่านได้นำสัตว์เลี้ยง เช่น วัว ควาย หมู มาเลี้ยงบริเวณรอบๆบ้านของท่าน				
3. ท่านใช้มือเปล่าหยิบจับหรือ โกย เพื่อกำจัดมูลสัตว์ที่ท่านเลี้ยง เช่น มูลวัว, ควาย				
4. ท่านกำจัดเศษอาหารที่เหลือจากสัตว์เลี้ยงของท่าน เช่น สุนัข หรือ แมว				
5. ท่านปล่อยน้ำเสียหรือน้ำทิ้งจากคอกสัตว์ลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ หรือ หนอง คลอง และสระน้ำ				
6. ขณะที่ท่านมีบาดแผลที่ มือ เท้า หรือตามร่างกาย ท่านได้ลงไปจับปลาในน้ำตาม หนอง คลอง บึง หรือ สระน้ำ				

ข้อความ	ปฏิบัติ ทุกครั้ง	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง	ปฏิบัติ นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ
7. ท่านเดินเท้าเปล่าในทุ่งนา หรือ ในคอก วัว คอกควาย				
8. ท่านเดินย่ำโคลนหรือบริเวณที่มีน้ำขัง ด้วยเท้าเปล่า				
9. ท่านเดินตามคันนาที่มีหลุมารกรูรัง ด้วย เท้าเปล่า				
10. ท่านรับประทานอาหารค้างมือที่ไม่ได้ เก็บไว้ในตู้กับข้าวที่มีมิดชิด				
11. ท่านนำซากสัตว์ที่ตายโดยไม่ทราบ สาเหตุ เช่น วัว ควาย สุนัข หนูนา ไป ประกอบอาหาร เพื่อรับประทาน				
12. ท่านสวมรองเท้าบูท เมื่อต้องไปทำนา โดยไม่ให้น้ำในนา เข้าไปในรองเท้าบูทได้				
13. ท่านสวมถุงมือยางที่ไม่ขาด ไม่ชำรุด ขณะทำนา				
14. ท่านสวมเสื้อแขนยาว และกางเกงขา ยาว ขณะทำนา				
15. ท่านอาบน้ำด้วยน้ำสะอาดและฟอก สบู่ทันทีหลังการลุยน้ำ หรือ ย่ำโคลน				
16. ท่านอาบน้ำสะอาดและฟอกสบู่ ทันทีหลังกลับจากทำนา				
17. ท่านล้างมือจนสะอาดทุกครั้ง ก่อน รับประทานอาหาร เมื่อขึ้นจากทำนา				
18. ท่านดื่มน้ำก่อนดื่ม เมื่อไม่แน่ใจว่าน้ำ สะอาดหรือไม่				
19. ท่านรับประทานอาหารที่ปรุงสุกใหม่ๆ				

ข้อความ	ปฏิบัติ ทุกครั้ง	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง	ปฏิบัติ นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ
20. ท่านล้างผักสด เช่น ผักกระเฉดน้ำ ผักบุ้ง หรือผักที่ปลูกไว้ที่บริเวณเถียงนา ก่อนรับประทาน				
21. ท่านเก็บ หรือ ปกปิดภาชนะใส่อาหาร และน้ำฯ				
22. ท่านหลีกเลี่ยงการลงไปอาบน้ำ หรือ แช่น้ำในแหล่งน้ำที่มีหนูชุกชุม				
23. ท่านสวมรองเท้าบูทเมื่อต้องเดินเหยียบ ขี้โคลนในนา				
24. ท่านสวมถุงมือยางเมื่อนำสัตว์มา ซ้ำเหล่ด้วยตนเองก่อนนำมาปรุงเป็น อาหารรับประทานในครอบครัว				
25. ท่านล้างมือหลังจากจับต้องสัตว์ หรือ ซากสัตว์ทุกชนิด				
26. ท่านทำความสะอาดบริเวณบ้านขุ้ยง และจัดเก็บสิ่งของให้มีระเบียบ				
27. ท่านจัดบ้านเป็นระเบียบเรียบร้อย และ ไม่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของหนู				
28. ท่านควบคุมและกำจัดหนูในบ้านและ บริเวณบ้านโดยการใช้ กรงดักหนู หรือ กับดักหนู หรือ กาวดักหนู				
29. ท่านกำจัสดอาหารไม่ให้เหลือตกค้าง จนเป็นแหล่งอาหารของหนู				
30. ท่านถางหญ้าไม่ให้รบกวนบริเวณทางเดิน ในพื้นที่ ที่ท่านทำนา				